

INGEZONDEN.

GEBRUIK VAN IMMERSIELENZEN.

Naar aanleiding van de mededeeling van prof. VAN WALSEM over het gebruik van paraffin. liq. bij homogene immersies, kan ik mededeelen, dat de breking van paraffinum liq. gemakkelijk kan verhoogd worden tot die van iedere glas-soort door benzoas benzyli toe te voegen te schudden en zoo noodig, wanneer te veel is toegevoegd, meer paraffin. liq. of wel te filtreeren. Het benzoas benzyli vermengt zich tot 10 pCt. gemakkelijk met het paraffin. liq.. De brekingsindex van benzoas benzyli bedraagt, zooals een welwillend verricht onderzoek van prof. DE HAAS en ir. VOLKERS te Delft aangaf, van rood tot violet opklimmend 1.56—1.596. Wellicht kan hierdoor voor bepaalde kleuren nog een kleine verbetering bij het mikroskopisch zien worden verkregen.

Breda, 5 Mei 1924.

H. J. L. STRUYCKEN.

DE METHODE VAN PONNDORF.

I.

Het kan niet anders, of de verschillende mededeelingen over de methode van PONNDORF in dit *Tijdschrift* moeten verwarrend werken. Terwijl talrijke gunstige gevolgen van de methode van PONNDORF zijn waargenomen, zijn wij toch zeker verplicht, indien wij afbrekende critiek over de methode leveren, daarbij ons inzicht over onderdeelen der methode zoo juist mogelijk te doen zijn. In dit verband zou ik enkele punten uit het, in de laatste nummers van dit *Tijdschrift* over de methode geschrevene, willen ophalen.

Wij lezen in het artikel van vos (19 April): „Wie een lijder aan tuberculose door middel van tuberculine hooge koorts bezorgt, heeft niet anders gedaan dan een krachtigen prikkel op den tuberculeuzen haard uitoefenen”. Dit moge de algemeen aangenomen opvatting zijn over de koorts, die na onderhuidsche tuberculinetoeedering ontstaat, bij de methode van PONNDORF zijn zeer zeker, in ieder geval gedurende de eerste dagen of weken na de enting, ook andere factoren in het spel. De sterke calor, tumor en dolor van entveld en omgeving en van de regionaire lymphklieren geven hiervan teeken. Wij moeten dus juister zeggen: Wie een lijder aan tuberculose door middel van tuberculine blijvende hoogere koorts bezorgt, dan die patiënt voorheen had, heeft waarschijnlijk de tuberculeuse haard doen opvlammen.

In hetzelfde artikel lees ik: „Of het tuberculine op of onder de huid wordt gebracht, doet niets ter zake”. Zeer juist heeft DEKKER hierop geantwoord, dat hier wel iemand aan het woord moet zijn, die de soms ontzaglijke plaatselijke reactie niet heeft gezien. Echter ligt ook in de aangehaalde woorden een miskenning van het geheele beginsel der methode van PONNDORF, n.l.: de immuniseerende, resp. genezende werking, die van huidprocessen over het geheele lichaam uitgaat, te benutten.

In het artikel van GODTHELP (26 April) lezen wij: „Ik begrijp dan ook niet, hoe men er toe komen kan, weer terug te keeren tot de methodes van het catastrophale hercische tijdperk van ROBERT KOCH”. Deze uitlating bevreedt mij: PONNDORF wil geen heroïsche tuberculine-behandeling. Hij zegt zeer duidelijk bij de bespreking van de techniek, dat men moet zorgen, dat zoo weinig mogelijk tuberculine wordt geresorbeerd. En hier zijn wij aan een zeer belangrijk punt gekomen: de techniek! Indien de techniek zoo ware, dat in het geheel geen tuberculine als zoodanig in het lichaam werd geresorbeerd, zouden wij in de methode

van PONNDORF een, in beginsel, ideale methode bezitten. Iedereen toch, die in vitro proeven doet ter bereiding van antistof, voelt, terwijl hij de chemische en physische gesteldheid van het medium, waarmee hij werkt, zooveel mogelijk gelijk maakt aan die van het te behandelen lichaam, deze wensch in zich opkomen: kon ik mijn antigeen maar brengen in een deel van het lichaam zelf, dat zoodanig geïsoleerd was, dat de antistoffen in den bloedsomloop kwamen, doch het antigeen niet. Het lijkt mij waarschijnlijk, maar toch lang niet bewezen, dat *bij juist uitgevoerde techniek* van de methode van PONNDORF, tuberculine als zoodarig in den bloedsomloop kan geraken. Indien wij bij de scarificaties een fijn bloedvaatje raken, kan men nog niet zoo maar zeggen, dat door de wond tuberculine in den bloedsomloop treedt, want het door datzelfde vaatje uittredende bloed zal dat bemoeilijken. Dit is dan bij juiste techniek de grofste fout. Dat bij slechte techniek de toestand heel anders wordt, spreekt van zelf. Het ligt voor de hand om aan te nemen, dat slechte techniek van vele mislukkingen de oorzaak is. Ik heb getracht de techniek zoodanig te veranderen, dat deze resorptie in het geheel niet kan plaats hebben. Ik ben hierin niet geslaagd. Het lijkt mij zeer nuttig hierover te denken!

PONNDORF moet dus nog bewijzen, dat in de geënte huid een massale vorming van antistoffen plaats vindt. Laten wij hopen, dat hem dit moge gelukken op zoodanige wijze, dat het voor iedereen een bewijs is. Ik vind het niet noodig daarop te wachten. Er zijn patiënten, van wie men kan verwachten, dat een enting hun geen goed zal doen. Laat die met rust. Probeer het, voorzichtig beginnende, bij de anderen. Ik paste het laatste jaar de methode een dertigtal keeren toe en zag geen slechte gevolgen. In sommige gevallen werkte de methode niets uit, bijv. bij psoriasis. Goede gevolgen zag ik bij tuberculosis pulmonum en bij praetuberculeusen.

Amsterdam, 1 Mei 1924.

W. J. KAT.

II.

Naar aanleiding van de mededeelingen van DEKKER schijnt hier te lande nu ook de strijd om de methode van PONNDORF te zullen ontbranden. Wie het boek van PONNDORF en andere PONNDORF-literatuur gelezen heeft, moet onwillekeurig ervan onder den indruk komen. Indien de mededeelingen ook maar gedeeltelijk juist waren, was het al een geweldige stap vooruit. Een ernstig onderzoek is hier toch zeker geboden. Theoretische overwegingen hebben m.i. betrekkelijk weinig waarde. Men moet controleeren, wat bereikt is. Het is zeer te waardeeren, dat men geen Nederlandsche patiënten, zóó maar er aan wagen wil. Is het niet gewenscht een *Nederlandsche commissie ter onderzoek van de resultaten der methode-PONNDORF* te benoemen? Deze commissie kan beginnen met een studiereis naar PONNDORF's inrichting. Krijgen zij daar een gunstigen indruk, dan kan de methode hier te lande geprobeerd worden. Daar hier geweldige belangen op het spel kunnen staan, moet men niet door een te groote voorzichtigheid nalaten deze zaak grondig te onderzoeken.

Amsterdam, 30 April 1924.

EDGAR E. SANDERS.
